

vermeld. Gedetailleerde informatie over de uitvoering van de verschillende acties is steeds terug te vinden in de fiches in bijlage.

Op het moment van deze eindevaluatie zijn van de 85 acties:

- 43 acties **afgerond** (acties 1-7-8-10-12-13-14-15-18-20-21-26-28-29-31-32-34-35-36-37-38-40-44-46-47-48-51-52-53-54-57-61-63-65-68-70-71-72-73c-73d-77-78-82) **(47,8%)**;
- 47 acties **lopend** (acties 2-3-4-5-6-9-11-16-17-19-22-23-24-25-27-30-33-39-41-42-43-45-49-50-55-56-58-59-60-62-64-66-67-69-73a-73b-73e-73f-74-75-76-79-80-81-83-84-85) **(52,2%)**.

Iets meer dan de helft van de acties is dus nog lopende, maar daarbij zijn twee **belangrijke nuances** te maken. Ten eerste zijn 29 van de lopende acties (acties 2-4-5-6-9-11-16-17-22-24-30-33-39-55-59-60-62-64-66-73a-73b-73e-74-75-76-79-80-83-85) continue acties die dus blijven doorlopen doorheen een langere tijd. Deze acties hebben bijvoorbeeld betrekking op het actueel houden van informatie op websites, informatie verder verspreiden, bekendmakingsacties herhalen en dergelijke. Het is logisch dat deze lopende blijven, maar ze geven wel een licht vertekend beeld in de vooruitgang van het plan. Als we het aantal continue acties bij de afgeronde acties optellen, komen we uit op 72 ‘afgeronde’ acties, ofwel 80% van het totale aantal acties. Ten tweede liep de planning van een aantal acties sowieso verder door na de looptijd van het plan. Denk bijvoorbeeld aan het onderzoek naar de noden van personen met een handicap (actie 27), de uitrol van de Veilige Huizen (actie 41), de opstart van de zedenunit (actie 49) en de implementatie van individuele hulp- en dienstverleningsplannen (actie 56). Het actieplan verloopt dus volledig volgens planning.

SD 1. WE INVESTEREN GERICHT IN PREVENTIE EN MAKEN HEN WEGWIJS ALS ZE INFORMATIE OF ONDERSTEUNING ZOEKEN

De eerste strategische doelstelling van het actieplan legt de focus op **preventie en sensibilisering** van seksueel geweld alsook op de **toegankelijkheid** van de beschikbare informatie over seksueel geweld. De aandacht vestigen op deze problematiek en betrokkenen aansporen om gericht hulp te zoeken staan hier centraal. Het is immers van groot belang dat burgers in het algemeen en de media gevoelig worden gemaakt voor dit thema en bijgevolg gepast (leren) reageren alsook dat slachtoffers, daders en naasten op een vlotte, duidelijke wijze hun weg vinden naar informatie en ondersteuning rond seksueel geweld.

OD 1.1. We informeren en sensibiliseren burgers, slachtoffers, daders en professionals door duidelijke informatie te verspreiden

Online zoeken naar informatie is niet meer weg te denken uit onze huidige maatschappij. Ook voor het thema seksueel geweld is dit niet anders. Naast de algemene websites rond seksueel geweld, zoals www.slachtofferzorg.be met een luik over seksueel geweld, bestaan er ook **websites voor specifieke doelgroepen**. Zo krijgen kinderen en jongeren via de website van WatWat (www.watwat.be) informatie op maat aangeboden over thema's zoals seksueel grensoverschrijdend gedrag, relaties en seksualiteit. Heel wat kinderen en jongeren vinden hun weg naar deze informatie, zo blijkt uit het aantal paginaweergaven op de website van WatWat. In de periode van maart 2022 t.e.m. maart 2023 bezochten 7.358 personen pagina's met informatie onder de tag '#metoo'. Dit betreft 10.273 unieke paginaweergaven van artikels (actie 2). Verder werden de handleidingen 'Start het gesprek' op de website van Stop it Now! (www.stopitnow.be) in de kijker gezet, wat eind 2023 meer dan 4.000 websitebezoekers heeft kunnen bereiken (actie 5).

Binnen deze doelstelling van het actieplan lag de nadruk niet louter op het ter beschikking stellen van informatie rond seksueel geweld, maar eveneens op **veilig internetten en veilig mediagebruik**. Hiervoor sloegen partnerorganisaties zoals Child Focus, Ketnet, Pimento en Mediawijs regelmatig de handen in elkaar met oog op de ontwikkeling van op elkaar afgestemde tools en richtlijnen. Voorbeelden hiervan zijn o.a. het project 'De Schaal van M', een lesaanbod en wedstrijdweek voor de lagere school, en de

Mediacoachopleiding Jeugdwerk voor professionals in het jeugdwerk waar respectievelijk 38.406 en 217 personen aan deelnamen in 2023 (actie 3). Er worden onder andere expliciete linken gelegd met veilig internetten, veilig mediagebruik, aandacht voor thema's zoals sexting, online porno, dark web, en grooming. Zo wordt ingezet op het sensibiliseren voor de gevaren op het gebied van seksueel misbruik, een veilige leefomgeving online en offline, en het versterken van professionelen en vrijwilligers die met jongeren in contact komen met oog voor hun integriteit.

Verder heeft het actieplan ertoe bijgedragen dat binnen het brede **integriteitsbeleid**, zowel in de jeugdsector als in het kader van het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP), ook specifieke aandacht uitgaat naar preventie, aanpak en nazorg inzake seksuele integriteit (actie 4).

Met oog op sensibilisering binnen de **mediasector** werd een charter rond respectvolle berichtgeving over grensoverschrijdend gedrag gerealiseerd. Ook voor influencers werd de influencerFAQ (www.deinfluencerfaq.be) gelanceerd, een website met handvaten en richtlijnen om juist om te gaan met zaken betreffende online integriteit (actie 6).

OD 1.2. We lanceren een bewustmakings- en sensibiliseringscampagne voor het grote publiek, maar ook gericht op specifieke doelgroepen en in specifieke contexten

Sinds de start van het actieplan werden meer dan 50 **campagnes** rond seksueel geweld gelanceerd. De doelgroepen en thema's van de campagnes kenden een grote variatie: seksueel grensoverschrijdend gedrag in het algemeen (campagne 'WijGrijpenIn' en 'We Zien U'), partnergeweld en ouder(en)mis(be)handeling (campagne gelinkt aan docu-reeks 'Als Je Eens Wist'), geweld tegen kinderen en rechten van slachtoffers (campagne 'Keep your eyes open'), kinderen grenzen leren aangeven (campagne 'Nee is altijd oké') ... Een actie rond kindermishandeling 'Samen de stilte doorbreken' mocht zelfs op zo'n 32.223 deelnemers rekenen verspreid over 75 scholen in heel Vlaanderen. Er werd 1 minuut lang kabaal gemaakt door te fluiten om zo de stilte rond kindermishandeling te helpen doorbreken (acties 7 en 8).

Ook **lokale besturen** dragen hun steentje bij in het kader van sensibilisering door goede praktijkvoorbeelden met elkaar te delen via lerende netwerken. In 2023 vonden vier lerende netwerken plaats en in 2024 staan opnieuw vier lerende netwerken op de planning (actie 9). Daarnaast leverden de Vlaamse ministers hun bijdrage aan verschillende **nationale actieplannen** zoals het Nationaal Actieplan Gendergerelateerd Geweld 2021-2025 (NAP) en de Kadernota Integrale Veiligheid (KIV) (actie 10).

OD 1.3. We investeren in emotionele, relationele en seksuele vorming zowel in scholen als in voorzieningen zoals met steeds voldoende aandacht voor de meest kwetsbare groepen

Er werd geïnvesteerd in doelgroepgerichte vormingen over seksualiteit, relaties en seksueel geweld in het **onderwijs**, waarbij kwetsbare doelgroepen niet uit het oog werden verloren. Allereerst wordt in de nieuwe eindtermen van het basisonderwijs en het buitengewoon onderwijs extra aandacht besteed aan emotionele, relationele en seksuele opvoeding, waarin ook de rol van sociale media en mediawijsheid een plaats krijgt. De hernieuwde eindtermen zullen ingaan vanaf september 2024 (actie 11). Op de website van KlasCement is er een specifieke themapagina gewijd aan (online) seksueel grensoverschrijdend gedrag en weerbaarheid (<https://www.klascement.net/thema/online-seksueel-grensoverschrijdend-gedrag-en-weerbaarheid/>) (actie 12).

Daarnaast werd een exploratief onderzoek uitgevoerd naar het aanbod en de kwaliteit van relationele en seksuele vorming bij jongeren met een beperking in het huidige landschap van **buitengewoon onderwijs**. In het kader van dit onderzoek werd met input van leerlingen in het buitengewoon onderwijs gezorgd voor aangepast lesmateriaal rond seksualiteit voor deze specifieke doelgroep: de boeken 'Broze Vlinders' en 'Mijn Eerste Seksboek' (actie 14).

In 2023 werd de campagne 'We Zien U' gelanceerd voor **jongeren tussen 14 en 23 jaar**. De campagne had een tweeledige boodschap: empathie naar slachtoffers, want zij dragen nooit de verantwoordelijkheid van wat hen is overkomen, én daadkracht naar daders. Ook hen zien we, je bent gewaarschuwd, je komt er niet mee weg. Door het gebruik van verschillende kanalen was het de bedoeling om zoveel mogelijk jongeren te bereiken. Zo werd een TikTok-pagina gelanceerd, werd een videoreeks op VRTMax uitgezonden die verwerkt werd in het lessenpakket van Sensoa, werden verschillende evenementen in de uitgangsector georganiseerd, gaf Lotte Vanwezemael een workshop op de 'Strafste school' die ook online te volgen was en werd een voetbalmatch gekaapt. De TikTok-pagina heeft op 15 mei 2024 reeds 12.463 volgers, video's op de pagina werden 8.174.301 keer bekeken (actie 13).

OD 1.4. We investeren in de bekendmaking, professionalisering en uitbreiding van hulplijnen en meldpunten

Hulplijnen spelen een belangrijke rol in het bieden van een luisterend oor aan slachtoffers, daders en naasten van seksueel geweld. Het is al even belangrijk dat deze hulplijnen goed gekend zijn door de burgers, zodat zij gemakkelijk en snel hun weg vinden naar een ondersteunend gesprek in tijden van nood. Door campagnevoering en door vermelding van een hulplijn na een maatschappelijke gebeurtenis of documentaire zagen de hulplijnen, waaronder 1712, Stop it Now! en Nu praat ik erover, een **stijging in het aantal oproepen** (actie 16).

Gelet op de stijging van het aantal oproepen bij de hulplijnen drong een **uitbreiding van het aanbod** zich op. Zo werd het aanbod van de chathulpverlening van 1712 de afgelopen jaren stelselmatig ook uitgebreid naar de avonduren op bepaalde dagen tot de late avonduren. Het aantal openingsuren is sinds de start van de chat zelfs verdubbeld. Ook werd er gewerkt aan de toegankelijkheid door de website vriendelijker te maken voor de LGBTQ+-doelgroep (actie 19). Ook Stop it Now! kende een uitbreiding. Bij aanvang was de hulplijn slechts 3 dagen per week beschikbaar. Dankzij bijkomende middelen is de hulplijn sinds maart 2024 elke weekdag beschikbaar, zowel telefonisch als via chat. De hulplijn werd in 2023 ruim 900 keer gecontacteerd. Dat is een kwart meer dan een jaar eerder (actie 22).

Tot slot werd ingezet op initiatieven die de vraag naar hulp en opvang helpt verduidelijken voor **Oekraïense vrouwen op de vlucht** die slachtoffer zijn geworden van seksueel of ander gendergerelateerd geweld. Concreet resulteerde dit in een opleiding voor 'luisterende oren' en laagdrempelige activiteiten. In totaal werden 18 Oekraïense vrouwen opgeleid als luisterend oor en bereikten zij 204 Oekraïense vrouwen met de groepsactiviteiten (actie 20).

SD 2. WE ZETTEN IN OP GEPASTE MAATREGELEN ALS SEKSUEEL GEWELD ZICH DAADWERKELIJK VOORDOET, WAARBIJ WE INVESTEREN IN SLACHTOFFERS, MAAR OOK IN DADERS

Met de tweede strategische doelstelling van het actieplan worden zowel **ondersteuning van slachtoffers** als **behandeling van daders** van seksueel geweld centraal gesteld. Enerzijds moeten de noden van slachtoffers beantwoord worden door op verschillende domeinen professionele, gespecialiseerde hulp aan te bieden om het herstel van de opgelopen schade zoveel als mogelijk te bewerkstelligen en secundaire victimisatie absoluut te vermijden. Anderzijds is inzet op gepaste monitoring en behandeling van daders evengoed noodzakelijk om nieuwe slachtoffers te voorkomen.

OD 2.1. We optimaliseren het professionele hulpverlenend aanbod voor slachtoffers van seksueel geweld

Om het **eerstelijnsaanbod voor slachtoffers van seksueel geweld** bekend te maken bij (potentiële) slachtoffers werd een projectoproep gelanceerd voor subsidies aan lotgenotenverenigingen. Via deze weg zetten de verenigingen in op het informeren en sensibiliseren van burgers en professionals, het doorverwijzen van slachtoffers van seksueel geweld en hun naasten naar het bestaande aanbod van (professionele) diensten en hulporganisaties, inclusief telefonische en online hulp, en het organiseren van lotgenotencontact (actie 24).

Daarnaast werd de prevalentie van seksueel geweld bij **slachtoffers met een beperking en/of chronische ziekte** in kaart gebracht via een bijkomende analyse op het UN-MENAMAIS-onderzoek naar seksueel geweld in België. De hoge prevalentiecijfers geven aan dat meer aandacht nodig is voor de kwetsbare situatie van personen met een beperking en/of chronische ziekte en geeft indirect het belang van inclusie aan (actie 27).

Tot slot wordt de **Dienst Slachtofferonthaal van de Justitieuhuizen** sinds 2022 na een uitspraak tot een effectieve gevangenisstraf onder andere bij verkrachtingszaken systematisch gevat worden, waardoor zij slachtoffers op proactieve wijze kunnen contacteren en bijstand verlenen waar nodig. In 2021 werd de Dienst Slachtofferonthaal in dergelijke dossiers 129 keer gevat. In 2023 steeg dit naar 213 dossiers. Dat is een stijging van maar liefst 65% (actie 28). In het algemeen zien we door alle inspanningen rond het thema bij de Dienst Slachtofferonthaal sinds het begin van de legislatuur een stijging van maar liefst 165% van het totaal aantal zedendossiers. Bovendien zijn 40% van alle dossiers bij de Dienst Slachtofferonthaal zedendossiers.

OD 2.2. We zetten in op een kwalitatieve omkadering van slachtoffers van seksueel geweld door niet-professionelen zoals vrijwilligers en ervaringsdeskundigen

De **erkennings- en bemiddelingscommissie voor slachtoffers van historisch misbruik** (Comeb) kreeg een structurele inbedding in het Agentschap Justitie en Handhaving. In het najaar van 2022 werd de succesvolle bekendmakingscampagne "Ooit gebeurd, nooit gehoord?" gelanceerd met als doel slachtoffers van historisch misbruik toe te leiden naar erkenning voor wat hen is overkomen. Ook de andere beleidsdomeinen hebben zich ingezet om de commissie bekend te maken bij burgers en professionals in het werkveld (acties 29 en 30).

Ook **lotgenotencontacten** kregen een plaats binnen het actieplan. Het aanbod van lotgenotencontacten werd verruimd en afgestemd op de noden in de praktijk. Belangenverenigingen voor slachtoffers van seksueel geweld werden ondersteund om deze contacten te organiseren. In de eerste twee projectjaren organiseerden deze verenigingen meer dan 275 fysieke en online praatgroepbijeenkomsten, doelgroepbijeenkomsten, praatcafés, ... (actie 31). Daarnaast organiseerde Stop it Now! lotgenotengroepen met een specifieke focus op naasten van (potentiële) zedenplegers. Reeds drie lotgenotengroepen werden opgestart en uit de eerste bevraging blijken de deelnemers deze groepen als waardevol te ervaren. Ze voelen zich gehoord, begrepen en gerespecteerd alsook beschouwen ze de gehanteerde (denk)oefeningen en werkwijze als helpend en positief (actie 33).

OD 2.3. We investeren in sectoroverschrijdende samenwerkingsverbanden in het belang van het slachtoffer

Door in te zetten op **samenwerking tussen sectoren** willen we slachtoffers vlotter naar de gepaste zorg en bijstand leiden. De ondertekende samenwerkingsakkoorden tussen de diensten Slachtofferonthaal van de justitieuhuizen en de Zorgcentra na Seksueel Geweld (ZSG) dragen hieraan bij (actie 35). Ook werd het samenwerkingsakkoord tussen de Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake slachtofferzorg uit 1998 herwerkt vanuit het perspectief van de noden van het slachtoffer en goedgekeurd door alle betrokkenen

parlementen (actie 37). Daarnaast werd een aanpassing aan het decreet jeugddelinquentierecht begin 2024 definitief goedgekeurd in functie van optimalisering van het informeren van het slachtoffer van bij het begin van een traject jeugddelinquentie en dus niet enkel vanaf de mogelijke herziening. Met de uitbreiding van dit decreet is langdurige opsluiting voor minderjarige zedendelinquenten ook mogelijk (actie 38).

Bij de Commissies Juridische Bijstand kregen **advocaten** een extra opleiding rond het thema seksueel geweld, waarin ook de werking van de ZSG aan bod kwam. De opleiding werd afgerond door 229 advocaten. Naar de toekomst toe wordt bekeken of de opleiding een structurele inbedding kan krijgen in het aanbod voor advocaten binnen de Orde van Vlaamse Balies (OVb). Verder is er in Gent geëxperimenteerd met een samenwerking tussen de commissie en het ZSG om slachtoffers die zich melden in het ZSG en juridische vragen hebben, gratis juridisch advies te kunnen aanbieden. De advocaten die hiervoor instonden hadden ook de specifieke opleiding gevolgd. De resultaten van de evaluatie tonen aan dat een samenwerking een meerwaarde betekent en inspireert om deze werking ook in andere regio's uit te bouwen. Eind mei startte ook in Genk zo een project (actie 36).

OD 2.4. We investeren in de ondersteuning van het cliëntsysteem vanuit een systeemgerichte aanpak

De systeemgerichte aanpak van seksueel geweld is onder andere terug te vinden in het project **Integrale Respons op Intrafamiliaal Seksueel Misbruik (IRIS)**. Het uitgangspunt hierbij is afstemming tussen de hulpverlening gericht op de dader en de hulpverlening gericht op het slachtoffer, andere kinderen in het gezinssysteem en de niet-misbruikende ouder. Over twee werkjaren heen werden er 86 dossiers aangemeld, waarbij in 58 dossiers IRIS-regie effectief werd opgestart en zes dossiers reeds werden afgesloten. Het installeren van geïntegreerde contextuele zorg aan de niet-misbruikende zorgfiguur is essentieel gebleken om tegemoet te komen aan de noden van de (potentiële) slachtoffers, zowel wat betreft veiligheid als traumaverwerking. Het zal belangrijk zijn om deze soort zorg ook mee te nemen in de verdere uitrol van het project (actie 39).

Verder werd ook ingezet op de uitbreiding van de Family Justice Centers die werden omgedoopt tot Veilige Huizen. Eind november 2023 werden vijf nieuwe **Veilige Huizen** geopend, wat het totaal op negen in heel Vlaanderen bracht. Zo heeft elke provincie minstens één Veilig Huis. Daarnaast trad op 18 april ook het decretaal kader inwerking dat de werking van de Veilige Huizen verankert en ervoor zorgt dat er niet langer per gerechtelijk arrondissement een protocol nodig is dat het casusoverleg m.b.t. 458ter van het Strafwetboek regelt. De welzijns- en gezondheidsactoren kregen daarenboven structurele middelen om de Veilige Huizen te versterken. Vanaf 2024 worden deze bijkomende middelen o.a. ingezet bij de Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW), 1712, Stop it Now!, de Centra Geestelijke Gezondheidszorg (CGG), de Vertrouwenscentra Kindermishandeling (VK), de Ondersteuningscentra Jeugdzorg (OCJ), de Sociale Diensten van de Jeugdrechtbank (SDJ) en voorzieningen in de jeugdhulp. Daarnaast werd er een subsidie verleend aan Echo om lotgenotengroepen te organiseren voor slachtoffers van kindermishandeling en werd in het Veilig Huis Rivierenland expliciet ingezet op een lotgenotengroep voor mannelijke slachtoffers van intrafamiliaal geweld (acties 40 en 41).

Een belangrijk aandachtspunt is de **zorg voor naasten** van plegers van seksueel geweld. Er is een grote lacune in dit aanbod, waaraan we deels tegemoet trachten te komen door de toekenning van een subsidie aan het Universitair Forensisch Centrum (UFC) voor het project 'Contextueel herstel bij (potentiële) plegers van zedenmisdrijven'. Het project wordt verder opgevolgd en zal inzetten op 2 sporen: psycho-educatie en ondersteuning van naasten van plegers enerzijds en het betrekken van de context van plegers in de therapie van de cliënt anderzijds (actie 42).

OD 2.5. We implementeren het gebruik van wetenschappelijk onderbouwde en gevalideerde risicotaxatie-instrumenten voor daders van seksueel geweld bij de justitiehuizen en de hulpverlening

Wetenschappelijk onderbouwde instrumenten en werkwijzen dragen bij aan een effectief beleid. Om de daad bij het woord te voegen wordt **binnen de Justitiehuizen** ingezet op **wetenschappelijk onderbouwde risicotaxatie-instrumenten** voor onder andere daders van seksueel geweld ter ondersteuning van de justitieassistenten in hun begeleidings- en adviesopdrachten. De ondersteuning van de tien psychologen binnen de Justitiehuizen, d.m.v. de risicotaxatie-instrumenten, maar ook psychodiagnostiek en consult, verhoogt de professionaliteit van de justitieassistenten. Beter risicobeheer leidt tot met minder kans op recidive. Nog tot en met juli 2024 wordt de verdere implementatie van deze nieuwe werkwijze begeleidt door de VUB (actie 43).

OD 2.6. Door in te zetten op samenwerking wordt zowel op structureel als individueel niveau steeds het aanbod afgestemd op de hulpvraag

In het kader van dit actieplan werd werk gemaakt van de oppuntstelling van enkele **samenwerkingskaders**. Zo werd er een afsprakenkader tussen de justitiehuizen en de hulpverlening gefinaliseerd inzake de opvolging van personen die een behandeling voor een psychische, psychiatrische of verslavingsproblematiek hebben aanvaard in het kader van justitiële voorwaarden. De implementatie ervan zal volgen in het najaar van 2024 (actie 44). Daarnaast werd het ondertussen zesentwintig jaar oude samenwerkingsakkoord inzake de begeleiding en behandeling van daders van seksueel misbruik eindelijk herwerkt. Hierin wordt bijvoorbeeld de gespecialiseerde adviesverlening voor zedendelinquenten naar de justitiehuizen getrokken en worden de psychiatrische ziekenhuizen mee in scope genomen. Op 3 mei 2024 werd het akkoord en het bijhorende instemmingsdecreet een eerste keer goedgekeurd door de Vlaamse regering (actie 45).

OD 2.7. We investeren in een toereikend aanbod, zowel in een gedwongen als een vrijwillig kader, van hulpverlening voor daders van seksueel geweld

Met oog op het bekomen van een gepast hulpverleningsaanbod voor plegers van seksueel geweld werden verschillende inspanningen geleverd om het aanbod, de noden en lacunes in kaart te brengen en aan te vullen. Vanaf 2023 worden tijdelijke middelen ingezet om **bijkomende zorgcapaciteit voor niet-gedetineerde justitiabelen met een psychische problemen** te bekomen. Daarvoor werden eerst de lacunes in kaart gebracht en daarna in totaal zeventien organisaties en negen samenwerkingsverbanden geselecteerd om een aanbod voor die lacunes uit te werken. Daarvan verzorgen twee organisaties een aanbod voor daders van seksueel geweld: in de regio Oost-Vlaanderen richt men zich specifiek naar justitiabelen met een mentale beperking of een ontwikkelingsstoornis en in de regio Leuven richt men zich naar een gebiedsdekkend aanbod voor justitiabelen zonder expliciete hulpvraag. Hiervoor werd 5,4 miljoen euro vrijgemaakt voor de komende 4 jaar (actie 51).

Ook wordt verder geïnvesteerd in een toereikend hulpverleningsaanbod voor specifieke doelgroepen. Zo worden de goede praktijken EXIT en I.T.E.R. voor **jonge plegers van seksueel geweld** verder ondersteund (actie 55). Daarnaast werd naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek naar de begeleiding en behandeling van zedendelinquenten in de gevangenis beslist om, in samenwerking met het federale niveau gezien hun bevoegdheid voor de gevangenis, een aparte unit voor **zedendelinquenten in de gevangenis** van Dendermonde-Hulp op te richten. Zedendelinquenten zullen hier een gespecialiseerde behandeling aangeboden krijgen in een aangepast aparte infrastructuur. De unit heeft 3 juni 2024 haar deuren geopend (actie 49). Tot slot ontving CAW eind 2023 een subsidie om een intrapenitentiair aanbod te voorzien voor gedetineerde zedendelinquenten met oog op het volgen van een (voortraject tot) behandeling (actie 57).

SD 3. WE VERSTERKEN DE KWALITEITEN VAN PROFESSIONALS EN BETROKKEN SECTOREN IN DE STRIJD TEGEN GEWELD

De derde en laatste strategische doelstelling van het actieplan zet in op de versterking van de **kwaliteiten van professionals** die met seksueel grensoverschrijdend gedrag worden geconfronteerd. Het kan dan gaan over professionals **binnen de verschillende sectoren** zoals huisartsen, leerkrachten, maatschappelijk werkers, zorgpersoneel, justitieassistenten, ... Door hen praktische handvatten en tools aan te reiken willen we hen ondersteunen in het herkennen van en gepast reageren op seksueel grensoverschrijdend gedrag.

OD 3.1. We zetten in op deskundigheidsbevordering van professionals en betrokken sectoren door het voorzien van opleiding, vorming en richtlijnen

In het kader van dit actieplan werden veel **vormingen en tools** ontwikkeld om professionals **binnen de verschillende sectoren** te versterken in hun kennis en deskundigheid omtrent seksueel geweld. Zo organiseert Stop it Now! jaarlijkse vormingen aan o.a. universiteiten, politiediensten, hulplijnen en andere hulpverleningsorganisaties over de preventie van seksueel kindermisbruik (actie 62).

Naast algemene vormingen gingen de verschillende sectoren ook aan de slag met het ontwikkelen en organiseren van vormingen en tools voor specifieke doelgroepen. Binnen de **onderwijssector** verzorgde de KLIQ-onderwijswerking in het najaar van 2023 bijvoorbeeld tweeëntwintig vormingen, negen schooltrajecten, 87 informatievragen, dertien adviesgesprekken, één studiedag (tachtig deelnemers, vijftientig geïnteresseerden op wachtlijst) en één adviesnota met betrekking tot de lerarenopleidingen. Ook werd de Mediacoachopleiding voor het onderwijs georganiseerd, waaraan 62 onderwijsprofessionals uit het gewoon onderwijs en zeventien onderwijsprofessionals uit het buitengewoon onderwijs hebben deelgenomen (actie 64). Met het decreet over grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs wordt iedere instelling in het hoger onderwijs sinds eind 2023 verplicht om een centraal register bij te houden waarin alle meldingen inzake grensoverschrijdend gedrag geregistreerd worden. Daarnaast maakt de opname van een gedragscode in het examenreglement en in het arbeidsreglement het ook juridisch sterk (actie 59).

Binnen de **sportsector** bouwde de Vlaamse Trainersschool het thema integriteit verder uit in zowel de organisatiestructuur – met aanspreekpunten integriteit – als in haar opleidingen en bijscholingen. Voor trainers en andere geïnteresseerden staan drie e-learnings rond grensoverschrijdend gedrag permanent en gratis online. Daarnaast wordt de docentenbijscholing 'Omgaan met grensoverschrijdend gedrag in de sport' als vast item gekoppeld aan het bijscholingsaanbod van de Vlaamse Trainersschool (VTS Plus) (actie 59).

Binnen de **welzijnssector** werd o.a. extra ingezet op de opleiding voor 1712-hulpverleners waarbij seksueel grensoverschrijdend gedrag ook aan bod is gekomen. Voor medewerkers van slachtofferhulp van de CAW werd een tweedaagse vorming rond psychotrauma georganiseerd. Sinds 2019 wordt deze vorming twee keer per jaar aangeboden. Er wordt vastgesteld dat er veel expertise aanwezig binnen de verschillende organisaties en tegelijkertijd blijkt het een uitdaging om deze expertise ook te delen met collega's en andere organisaties (actie 60). Daarnaast biedt het project "Naar professionele en kwaliteitsvolle ondersteuning van seksuele gezondheid voor mensen met een handicap door getrainde zorgverleners op het gebied van seksuele gezondheid" van Aditi training, coaching en intervisiesessies op maat voor zorgverleners die seksuele dienstverlening bieden (actie 65).

Tot slot werden er binnen de **Vlaamse justitie** ook specifieke opleidingen georganiseerd. Advocaten van de juridische eerstelijnsrechtsbijstand, en bij uitbreiding alle andere advocaten, kregen in 2021 en 2022 de mogelijkheid om een basisopleiding rond slachtoffers van seksueel geweld te volgen. Er wordt bekeken met de Orde van de Vlaamse Balies om de opleiding te verankeren in hun regulier aanbod. Voor medewerkers

van de Veilige Huizen en hun respectievelijke partners waaronder CAW, politie en parket werden in 2022 opleidingen rond intrafamiliaal geweld georganiseerd. In het najaar van 2022 kregen alle justitieassistenten een basisopleiding rond seksueel geweld. Ook in 2023 en 2024 kregen nieuwe justitieassistenten de mogelijkheid om de opleiding rond seksueel geweld te volgen (actie 63).

OD 3.2. We geven professionals tools om seksueel geweld te herkennen en correct te reageren met respect voor hun beroepsgeheim

Een voorbeeld van een praktische tool voor professionals is de **Kindreflex**. Deze werd geïmplementeerd in de CAW, CGG, ziekenhuizen en het jeugdwerk. Gezien de specifieke context van de justitiehuisen werd de tool voor hen op maat herwerkt. De Kindreflex is een methodiek met een tweeledige doelstelling. Enerzijds zet het professionals aan om het gesprek over ouderschap aan te gaan. Anderzijds maakt het hen alert voor signalen van verontrusting en kindermishandeling en geeft het aan hoe hierop gepast kan worden gereageerd door eventueel door te verwijzen naar de gemandateerde voorzieningen. In 2024 zijn we eveneens gestart met de toepassing van de Kindreflex in het Vlaams Centrum voor Elektronisch Toezicht (VCET), waarvan de uitrol tegen eind 2024 volledig rond zal zijn (actie 67). Ook de website www.zanzu.be met informatie en e-learnings rond seksuele gezondheid met een specifieke focus op **etnisch-culturele minderheden** werd vermeld in een nieuwsbrief zodat professionals, in het bijzonder eerstelijns hulpverleners, gemakkelijker hun weg hiernaar kunnen vinden (actie 70). Het onderzoek naar een **meldcode voor geweld** met gemeenschappelijke basis voor alle sectoren zit momenteel in de afrondingsfase (actie 68).

OD 3.3. We garanderen de kwaliteit van hulpverleners voor hun cliënten

Met oog op de **internationale uitwisseling van goede praktijken** in de aanpak van grensoverschrijdend gedrag werd begin 2024, in het kader van het Belgisch EU-voorzitterschap Jeugd, in Leuven een expertenseminarie 'Expert seminar on European and international policy agendas on children, youth affairs and children's rights' georganiseerd waar ministeriële delegaties van de Europese lidstaten, experts, onderzoekers en beleidsmedewerkers op Vlaams, federaal en Europees (EU en Raad van Europa) en internationaal (VN, WHO, ...) niveau aanwezig waren. Op dit seminarie kwamen verschillende sprekers aan bod die inhoudelijk inzoomden op thema's gelinkt aan integriteit van kinderen en jongeren (actie 72). Daarnaast werd er geïnvesteerd in de **kwaliteit van forensische gedragsdeskundigen** door intern bij de justitiehuisen gekwalificeerde psychologen aan te werven die via risicotaxatie, psychodiagnostiek en consult de justitieassistenten ondersteunen en via die weg de magistratuur adviseren. Parallel tracht de federale overheid op hun niveau de kwaliteit van de deskundigen te garanderen aan de hand van het nationaal register voor gerechtsdeskundigen waar een aantal vereisten worden gesteld aan deskundigen die de magistratuur adviseren (actie 71).

OD 3.4. We voorzien een beleid rond seksueel grensoverschrijdend gedrag in alle betrokken sectoren

Het melden van seksueel geweld moet binnen elke sector vlot verlopen, zodat slachtoffers niet in de kou blijven staan. Om deze belangrijke nood te beantwoorden, werden verschillende beleidsinspanningen geleverd in de betrokken sectoren. Concreet werd er sterk ingezet op de aanstelling van Aanspreekpunten Integriteit (API) per sector. Naast de sectorspecifieke meldpunten en aanspreekpunten werd eind september 2023 eveneens een extern **Vlaams Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag** opgericht waar slachtoffers binnen alle sectoren terecht kunnen. Ook slachtoffers die zich om een bepaalde reden niet tot een intern meldpunt binnen hun instelling of organisatie kunnen of willen richten, zijn steeds welkom bij het extern Vlaamse meldpunt voor een rechtstreekse aanmelding. Daarnaast geeft het meldpunt advies aan organisaties, sectoren of beleidsmakers betreffende grensoverschrijdend gedrag, met als doel het beleid hieromtrent mee vorm te geven (actie 73f).

Ook aan de **verdere uitbouw van het integriteitsbeleid** werd binnen de betrokken sectoren gewerkt. Zo verplicht het decreet over grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs sinds eind 2023 o.a. een centrale registratie van meldingen, vertrouwenspersonen t.a.v. studenten, een gedragscode, ... (actie 73a). Daarnaast trad het nieuwe Jeugddecreeet begin 2024 in werking, waarin duidelijke verwachtingen over de opdracht van de API en bij uitbreiding het integriteitsbeleid binnen iedere organisatie vervat zijn (actie 73b). Naar aanleiding van een decretale wijziging in 2023 werd het integriteitsbeleid in de sportsector uitgebreid naar de erkende, niet-gesubsidieerde sportfederaties en de organisaties voor sportieve vrijetijdsbesteding, waaronder ook het organiseren van een API. Hierdoor zijn deze organisaties eveneens verplicht om dit beleid te implementeren (actie 73c). Verder blijft de cultuursector sterk inzetten op (opleidingen tot) vertrouwenspersonen. Tot op heden werden honderd vertrouwenspersonen opgeleid. Binnen de mediasector werden in de periode 2022-2023 35 nieuwe vertrouwenspersonen opgeleid. Voor kleine organisaties die geen interne vertrouwenspersoon kunnen aanstellen werd een pool van twaalf freelance vertrouwenspersonen opgericht (acties 73e en 78). De mediasector zal dit ontwikkelen in kader van het nieuwe actieplan tegen grensoverschrijdend gedrag in de media- en filmsector.

Daarnaast werd ingezet op de toegankelijkheid en implementatie van de **preventiemethodieken Grenswijs en Vlaggensysteem** in de betrokken sectoren. In de mediasector werd bijvoorbeeld een toolbox ontwikkeld rond het uitwerken van een beleid rond grensoverschrijdend gedrag en welzijnsbeleid in het algemeen, welke werd gepubliceerd op de website van Mediarte en in 2023 reeds 1.753 paginaweergaven opleverde (actie 75).

Een andere realisatie betreft de **informatie-uitwisseling tussen politie en De Lijn** rond gegevens van politie-aangiftes over incidenten die op of rond het openbaar vervoer gebeuren. Bij grensoverschrijdend gedrag vraagt De Lijn steeds klacht neer te leggen, waarna de politie de beelden kan opvragen wat bijdraagt tot de identificering van de vermoedelijke dader. De oproep om incidenten te melden, zij het via de klantenreactie of de politie, heeft ervoor gezorgd dat meer meldingen binnen zijn gekomen bij De Lijn. Aan de hand van deze meldingen kunnen maatregelen veel gericht worden ingezet (actie 80).

Om af te sluiten halen we de inwerkingtreding van het **decreet** aan waarbij bepaalde organisaties worden verplicht om een **uittreksel van het strafregister** te controleren alvorens nieuwe medewerkers aan te nemen. Gekoppeld aan dit decreet werden draaiboeken per sector opgemaakt. Via o.a. webinars, nieuwsbrieven en een digitale wegwijzer brachten verschillende sectoren de draaiboeken onder de aandacht. Het decreet werd bovendien na een jaar geëvalueerd aan de hand van een bevraging van de sectoren (acties 82 en 83).

4 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

Binnen de uitvoering van het Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld werd een groot aantal acties verwezenlijkt. Meer bepaald kan worden vastgesteld dat 80% van de acties van dit actieplan, met inbegrip van de continue acties, als afgerond kan worden beschouwd op het moment van deze eindevaluatie. In de overige acties worden, zoals gepland, in de komende periode nog stappen gezet. Denk bijvoorbeeld aan het onderzoek naar de noden van personen met een handicap, de uitrol van de Veilige Huizen, de opstart van de zedenunit en de implementatie van individuele hulp- en dienstverleningsplannen. Het is duidelijk dat de verschillende sectoren bereidwillig zijn om verder te bouwen op de reeds ondernomen acties van het actieplan.

Uit het bovenstaande kunnen we concluderen dat de verschillende betrokken beleidsdomeinen heel wat inspanningen hebben geleverd om de doelstellingen binnen dit actieplan te behalen. Er zijn natuurlijk blijvende inspanningen nodig in de strijd tegen seksueel geweld. Het blijft van groot belang om de komende jaren verder in te zetten op preventie, sensibilisering, gepaste maatregelen en versterking van professionaliteit binnen de betrokken sectoren. De aanpak van seksueel geweld vraagt om een continue

inspanning van ieder van ons, zowel van beleidsmakers en professionals in het werkveld als van burgers, waarbij we de handen in elkaar blijven slaan om stappen vooruit te kunnen zetten.

Met onze ogen op de toekomst gericht vragen we de volgende regering om het Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld een vervolg te geven. In het verslag van de parlementaire onderzoekscommissie belast met het onderzoek naar de aanpak van seksueel misbruik wordt de structurele inbedding van dit actieplan eveneens aanbevolen. We moedigen aan om verder in te zetten op een horizontale aanpak en een nauwere samenwerking tussen de beleidsdomeinen alsook op acties die de beleidsdomeinen overschrijden, naar het voorbeeld van o.a. het decreet betreffende het uittreksel van het strafregister, de meldcode geweld, Comeb en het Vlaams Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag. Ondersteuning van de verschillende beleidsdomeinen rond het thema is daarbij ook wenselijk. We hopen dat de volgende regering met deze punten aan de slag gaat om zo nog beter toe werken naar een meer gerichte, effectieve en overkoepelende aanpak van seksueel geweld.

Bijlage:

- Fiches per actie